

Abonament:

pe 1 an 6 cor.
pe 1/2 an 3—
pe 1/4 an 1:50

ROMANIA:

pe 1 an 10 lei
pe 1/2 an 5—

ȚARA NOASTRĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

Redacția
și
administrația
SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

Să ne pregătim!

— Un apel către preoți și fruntași. —

Cine a spus că printre noi Români sunt și agitatori politici, dintre cari unii își exercită această funcțiune chiar ca profesioniști, s'a înșelat amar. Adevărul este tocmai contrarul, că în sinul nici uneia dintre naționalitățile acestui stat nu se face mai puțin agitație ca la noi Români și nu se întretine mai puțin sistematic focul cald al mișcărilor sociale pentru revendicarea drepturilor politice. Din cauza aceasta apoi sunt și reacțiunile noastre, împotriva diferitelor lovituri, atât de palide și de incidentale, încât nu au caracterul impulsiv al manifestațiilor din sinul popoarelor simțitoare și mature politice.

Experiența aceasta o putem face acum, cu ocazia ucazului ministrului de culte în chestiunea învățării religiei.

Porunca ministrului a fost limpede și categorică. E vorba de confiscarea volnică a celui mai primitiv drept al închinării. Lovitura asta este atât de adânc tăietoare în conștiința națională a neamului nostru și o atât de grozavă umilire a demnității noastre, încât nu mai are pereche în istorie. Să se fi întâmplat o asemenea lovitură în o altă țară și față de un alt popor, acesta, să fi fost mort de jumătate, și totuși s'ar fi ridicat glasul puternic pentru o protestare unanimă. La noi însă protestul se înfiripă cu anevoie. Abia ziarele dacă își fac datoria și abia dacă dela Ar-

hieriei mai vine câte o veste, care ne aduce la cunoștință indignarea nehotărâtă ~~pea~~ ce s'a produs în cercul lor.

Apatia aceasta, sau greutatea de a înțelege importanța curselor ce ne întinde adversarul, dacă s'ar perpetua și ne-ar intra în sânge, ar fi fatală pentru noi. Căci, condamnați a face vecinic o politică de defensivă, care este pentru noi arma cea mai puternică dacă nu cunoașterea imediată a pericolului și protestarea vie împotriva agresiunilor? În cazuri de aceste, ce ne rămâne altceva, decât să ne adunăm de la un capăt la altul, ca în zilele grele, și să arătăm lacomului logofăt de la Culte că limba și credința noastră nu le vom da de dragul capriciilor d-sale!

Ei, dar ce să ne facem, dacă între elementele noastre conducătoare este o atât de puțină coeziune și disciplină! Ce să ne facem, dacă ne lipsește cea minunată organizație politică pe care o au alții, și în cadrul căreia, la un semn dat, se pune în mișcare un întreg aparat! Dar poate nu e târziu.

Iată ni se ivește o ocazie să fim una cu toții. Chestiunea limbei ne este scumpă tuturor. Cine se atinge de ea și de credința noastră, ne atinge însăși viața. Pentru apărarea ei ori cine poate și e dator să vină în arena de luptă, de sus de la Vlădică până la cel din urmă contribuabil. E de mult de când adversarul nu s'a descoperit cu atâta trufie și de când nu ne-a arătat atât de sincer necețitatea de a ne pune umăr la umăr și a face zid împrejurul limbei

noastre. Credința este un altar și cine lovește în altar, cum a făcut-o Apponyi, este un sacrileg și trebuie izgonit.

Să nu mai așteptăm deci nici o clipită. Iată vara e pe sfârșite și în primele zile ale toamnei copiii noștri vor fi siliți să se lapede de rugăciunile lor strămoșești. Intre fruntașii bisericii clocește mahnirea, fără însă ca aceasta să ia o formulă pozitivă de manifestare. E timpul suprem ca să ne spunem cuvântul public și să ne fixăm atitudinea cuvenită față de procederea guvernului. Înainte de a se deschide sesiunea de toamnă a Camerei să pornească Români din toate colțurile a se pregăti de protestare. În adunări populare, mari sau parțiale, în diferitele adunări ale congregațiilor, în consistoriile bisericesti și școlare, în sinoade și congrese să pornească murmurul de nemulțumire și de sfântă indignare. Si să vestim pe cei vinovați, că până ce nu-și vor retrage porunca lor, între Români nu va fi liniște.

Suntem siguri că nu va fi Român printre noi care să nu-și dea seama că este acum un moment pentru a da o luptă vijelioasă, dar în marginile dreptului și ale constituției, în contra odioșilor dela guvern, cari ne-au provocat această durere. Preoți și laici, învățători și țărani, în mâna voastră este acum soarta limbei și a credinței strămoșești. Adunați-vă de pretutindeni și spuneți, că ați răbdat destul și că nu puteți da voie unui Conte furibund să vă sugrume cele două mai scumpe patrimonii!

VIEȚA LITERARĂ.

Ioan Agârbiceanu, *In clasa cultă*. Vălenii de munte 1909. 1 vol. 8° 281 p. — G. Baronzi, *Poezii alese*. Vălenii de munte 1909. p. 418 (1 leu 75).

Din tipografia provincială dela Văleni ne vin două volume, despre cari ar fi păcat să tăcem: unul al dlui Agârbiceanu, tânăr și cunoscut prozator dela noi, și altul al lui G. Baronzi, vechiu și necunoscut poet, (mort la București în 1896). O legătură, firește, nu este între aceste două cărți și numai întâmplător le semnalăm deodată.

*

Asupra dlui Agârbiceanu sperăm să putem reveni în curând. Hărnicia d-sale și talentul cu care a știut să se ridice în rândul bunilor prozatori de astăzi, ne indeamnă să-i consacram odată mai mult timp și spațiu. Aici numai câteva linii cu ocazia apariției celui din urmă al său volum.

Dl Agârbiceanu este, evident, un sentimental. Fondul sufletesc al tuturor scriitorilor ardeleni este de altfel în mare parte sentimental. Imprejurările în cari se dezvoltă și atmosfera nou-roasă în cari trăesc le iau mult din voință și le impun un grad de resemnare și de melancolie. Mai ales epoca de acum, — o epocă de tranziție, cu multe fenomene supărătoare în viața socială a păturei ridicate — se repercutează dureros în scrierile lor.

Ca orice sentimental, dl Agârbiceanu inclină spre forma impresionistă. Nu este un povestitor dibaciu cu înălțimi epice, dar este un analitic fin, și un cugetător cu multă intuiție. Calitatea aceasta îl face să observe adânc unele anomalii sociale, tipic ardelenesti, — pe cari le fixează în câteva schițe nuvelistice dela începutul volumului — și-i dă puțința de-a analiza câteva stări sufletești de iubire, de așteptare și groază, sau de mustrare a conștiinței.

Ceeace place în acest volum este între altele și actualitatea subiectelor, cum e de pildă povestea „Domnișoara Linuța”, care înainte cu 15 ani nu putea să fie scrisă încă. Dar nu poate să placă ori și cui: transparența prea mare a tendințelor moralizatoare din unele bucăți ale autorului și nici naivitatea unor motive întrebuințate. Așa de pildă este naiv și neartistic să iai drept motiv pentru o catastrofă sufletească faptul că un amant „nu are liceul complet”. De asemenea nu este suficient întemeiată supărarea autorului în contra clasei culte pe motivul că doamnele sunt cărtitoare și intrigante... Subiecte de aceste sunt potrivite pentru satire și comedii de moravuri, nu pentru un stilist așa de fin și pentru un suflet așa de gingaș ca al nuvelistului nostru.

Atât deocamdată.

Interpret al micilor conflicte din burghezia noastră, talmăcitor discret al unor sentimente

omenești, mănuiitor foarte dibaciu al limbei noastre (puținele ardelenisme fac chiar o impresie bună), dl Agârbiceanu va ajunge desigur la o expresie și mai bărbătească a talentului său. Societatea noastră însă trebuie în acest scop să-i creeze o situație demnă de însușirile lui și să-i dea prilejul a ieși la orizonturi mai largi, căci el nu este un Pop-Reteganul oarecare, ca să-l lași în prada micilor frământări dela țară.

*

Numele lui Baronzi va fi foarte puțin cunoscut generației de astăzi. Cunoscătorii de literatură mai veche însă și cei ce și-au luat osteneala să răsfoiască vreedată revistele și ziarele din a doua jumătate a veacului trecut, știu că acest scriitor nu merită soarta să fie cu totul dat uitării.

Baronzi face parte din acea pleiadă de scriitori români cari de la 1848 incoace au umplut, cu talent foarte inegal, coloanele ziarelor cu tot felul de material literar, original și tradus. Pentru a lărgi calea literaturii române, ei scriau versuri, lirice și patriotice, satire și comedii, române și impresiuni de călătorie, — luând cu toții pildă dela multilateralul Eliade Radulescu. În special Baronzi a tipărit peste cinci-zeci de opere, între cari traduceri de drame și de romane sensaționale (de Sand, Sue, Dumas și Walter Scott), povestiri haiducești, legende, balade, comedii fără rost și drame fără valoare.

Zidul chinez.

Zilele aceste și-au făcut drum prin toată presa noastră măsurile luate de guvernul din Budapesta față de congresul studentesc din Iași. S'a publicat ordinul ministrului prin care se declară că toți studenții cari ar participa la acest congres vor fi eliminați dela institutele de învățământ din țară. Totodată s'au avizat primăriile și prefecturile să nu elibereze pașapoarte tinerilor cari ar dori să treacă granița în acest timp.

Se potrivește perfect cu mentalitatea specifică a guvernanților noștri acest ridicol draconism.... *Izolarea sufletească*, iată dogma pedagogiei ungurești când e vorba de creșterea tinerilor nemaghiari. Să-l smulgi pe băiat din tot ce e al lui, să-i rupi din zi în zi toate firele cari îl leagă de casa de unde a pornit în lume, să-i risipești întregă moștenirea sufletească și să-i dărâmi cu încetul puntea de trecere care duce la inima celor rămași acasă, — iată câteva principii de educație. Paralel cu această operă de distrugere admirabilul pedagog se crede dator și să edifice pe ruine. Și zi de zi sistemul de educație dirigit de ministerul de instrucție din Budapesta nu face altceva decât se trudește în iscodirea mijloacelor prin cari ar putea ridica cât mai înalt și cât mai impenetrabil zidul chinez al desăvârșitei izolări sufletești care să împrejmuiește pe bietul osândit a învăța carte în zilele noastre. Cum am spus în atâtea rânduri la acest loc, stupida utopie a maghiarizării a pătruns toate fibrele învățământului la noi. Judecata asta nenorocită supune totul în școală. Profesorul e degradat la rolul amoral de instrument cu care se intervertește sufletul elevului. Concepția acestui ienicism fără inimă urmează tendința de a îmbibă pe nesimțite pe școlar cu spiritul maghiar. O mulțime de abnormități din sistemul de învățământ al școalelor de stat se explică prin această tendință. Desconsiderarea totală a învățământului limbei materne, desăvârșita lipsă de im-

portanță a limbilor străine, strivirea minții în cercul îngust al „culturii“ ungurești sunt tot atâtea roade ale acestui sistem. Prin astea cred guvernării noștri că duc cărămizi la zidul chinez ca care ar vrea să ne încercuiască cărturărirea noastră de mâne. Tot din acest ciudat fel de gândire răsar toate prigonirile tineretului, când acesta ar dori să se pună în contact cu spiritul național.

Iată congresul ce proiectase tinerimea din Regat să țină la Iași. A fost destul să se svonească că studenții universitari din Țară aranjază un congres la care invită studențimea română din toate părțile, pentruca în ministerul nostru de instrucție să se aprindă mânia oamenilor. Din nou le-a trecut pe dinaintea ochilor fantoma grozavă a trădării de patrie, din nou s'a descoperit planul infernal de-a anexa Ardealul până la Tisa și ministrul Apponyi, cu aierul de vitejie al omului care și-a mântuit țara de pierzare, împletește fulgere pe seama criminalilor... — Și când colo de ce această înviforare groznică de mânie, de ce chiotul ăsta selbatic? Pentru-ce să închizi granițele țării ca în vreme de răzmiriță și să-ți pui subprefecții în mișcare?... Mă rog, e o pacoste grozavă. Studenții de universitate din o țară vecină își invită la o petrecere de câteva zile colegii cari sunt de acelaș neam, de aceiaș vârstă și de aceleași porniri ale sufletului. Iată crima. Și ca să vedeți până unde merge nebunia acestor oameni chinuți de arătări, să vedeți cât de ridicoli sunt în tresărirea lor, publicăm programul serbărilor acestui congres. Iată l:

După deschiderea congresului se vor aduce în discuție următoarele:

I. Starea Românilor de pretutindeni sub raportul cultural, economic și social.

1. Conferința unui student din regat asupra stărei culturale a poporului românesc din România liberă.

Se va studia fiecare strat social, în parte, din acest punct de vedere și se vor analiza toate consecințele ce au decurs din o lipsă de cultură sau din o cultură înstrăinată.

2. Conferința unui student din regat asupra stărei economice și sociale a poporului Românesc din România liberă.

Se va studia fiecare strat social, în parte, și se va arăta cum se înfățișază, din acest punct de vedere, clasa rurală, clasa de mijloc și clasa dirigiată.

3. Conferința unui student transilvănean asupra neamului nostru din Ardeal și Țara Ungurească.

4. Conferința unui student bucovinean asupra neamului nostru din Bucovina.

5. Conferința unui student basarabean asupra neamului nostru din Basarabia.

6. Conferința unui student macedonean asupra neamului nostru din Macedonia.

II. Chemarea studențimei față de idealul cultural-național.

Conferință în care se va arăta:

Activitatea studențească pentru ajutorarea ridicării culturale, economice și sociale a poporului român.

Trezirea conștiinței publice a întregului popor românesc față de problemele existenței naționale.

Mijloacele prin care studențimea va putea coopera la realizarea acestor scopuri.

III. Organizarea unitară a întregii studențimi românești.

1. Organizarea studențimei după centre universitare lucrând pe baza aceluiaș program elaborat în congres.

Studențimea din Iași și București își va alege, fiecare din sânul ei, la începutul fiecărui an universitar, câte un comitet de 12 delegați, cari vor reprezenta interesele studențești.

2. Organizarea studențimei pe cercuri județiene, lucrând pentru aducerea la îndeplinire, fiecare în județul său, a aceluiaș program.

În fiecare an se va ține câte o întrunire de delegați ai celor două comitete, din Iași și București, succesiv în câte unul din aceste orașe, la care întrunire vor participa și delegați ai tuturor celorlalte centre universitare, unde formează un număr mai mare de studenți români.

Către acest comitet general se vor înainta de fiecare cerc județian câte un raport amănunțit, asupra activității sale anuale. Rapoartele aceste vor fi cercetate și date publicității.

S'au mai propus o serie de chestiuni cari rămân a se discuta și hotări în congres:

Dintre narațiunile lui romantice s'a răspândit mai mult „Zinele Carpaților“, după cât știu eu foarte cunoscută și în Ardeal, unde mai înainte se cetia alături de „Ranele națiunii“ de Iosif Vulcan.

Meritul lui Barozzi față de scriitorii similari ca Aricescu, Pelimon, Tăutu, Istrati și alți elevi de ai lui Boltineanu (între cari și G. Grandea) eră, că aveă mai multă vervă poetică și mai mult simț pentru limba literară. El eră unul din bunii înțelegători ai limbei și literaturii populare, ceea ce face ca producțiunile lui în mare parte să fie și astăzi cetibile, pe când ale prietinelor săi să rămână mai mult ca titlu de documente literare ale vremilor.

Foarte productiv, neapărat că Barozzi nu poate fi gustat decât prin o selecțiune bine întocmită a scrierilor lui. Din păcate dl Iorga — editorul „Poeziilor alese“ — a fost prea puțin scrupulos la alegerea poeziilor vrednice a fi reținute. Multe din cele 418 pagini de versuri sunt cu totul netrebnice și constituie un nămol, în care se ascund câteva perle lirice și câteva balade sau legende, plăcute pentru forma lor populară și pentru sonoritatea versului.

Ori cum, însă, este bine că s'a desgropat și pus din nou în circulație. Baladele lui n'ar trebui să lipsiască de aci înainte din antologii, sau din cărțile de cetire. Deasemenea sunt demne de cunoscut poezii lirice ca următoarea:

Cu lacrimi de pale atunci plângeai
Când clopotul morții cu glasul de-aramă
Sună ca s'anunțe că nu mai ai mamă
Și 'n lume orfană de ea rămâneai:

Din genele-ți negre curgea ca o rouă
De lacrimi albe pe rumena-ți față,
Păreai ca o roză ce fruntea-și răsfață,
Să-și scalde durerea, și plânge când plouă.

Indarn pieptu-ți june de plânsete n'frângi,
In plâns și suspine tu-ți pierzi frumusețea,
In lacrimi se trece curând tineretea,
Se stinge și focul din ochii-ți, când plângi.

Să plângă o sclavă ce geme în lanț,
Să plângă săracul pe praguri străine,
Ce vântură lumea lipsit de-ori-ce bine
Și-și cată azilul adesea 'ntr'un șant;

Să plângă proscrisul orfan de ai săi,
Pe care tiranul îl face să piară
Departa de scumpa și dulcea lui țară,
Și 'n veci să se-ascunză de ochii cei răi.

Când plânge-o copilă, Edenul se'nchide,
Se 'ntuneacă luna, cad stele din cer,
Satana în fundul Infernului râde
Și 'n negura cetii luceferii pier..

Desigur: pentruca cetitorii să aibă un interes pentru astfel de versuri cu factură veche, dar cu un spirit destul de tineresc, ei trebuie să le citească în mare parte cu ochii și plăcerea istoricului literar și nu cu pretențiunea estetului exigent.

II. Chendi.

JULES RENARD.

Povești din natură.

Moartea Brunettei.

Filip, care venise să mă deștepte, mi-a spus că se sculase preste noapte s'o asculte, — și c'avea suflarea liniștită.

Dar, de azi dimineață, îl neliniștește.

Îi dă fân uscat și-l lasă. Îi întinde puțin iarbă proaspătă. Dar Brunetta, lacomă de obicei, abia se atinge de dansa. Nu-și mai privește vițelul și nu-i mai suferă loviturile de bot, când se ridică pe picioarele-i bătoase ca să sugă.

Filip îi desparte și leagă vițelul departe de mă-sa. Brunetta nici nu pare că bagă de seamă.

Neliniștea lui Filip ne cuprinde pe toți. Până și copiii vor să se scoale. Veterinarul sosește, cercetează pe Brunetta și o scoate din grajd. Ea se lovește de zid și se poticnește 'n prag. Ar cădea, dacă n'ar vără-o înapoi.

— E tare bolnavă, — zice veterinarul.

Nu îndrăznim să-l întrebăm ce are. I-e frică de friguri de lapte, — boală adesea fatală, mai cu seamă la cele cu lapte bun.

Aducându-și aminte, una câte una, pe toate câte le a crezut pierdute și, totuș, le-a scăpat, el mânjește cu o pensulă șoldurile Brunettei.

a) Raporturile dintre studențime și Liga Culturală. b) Căminuri studențești în București și Iași. c) Un semn distinctiv studențesc. d) O serbătoare a studențimei. e) Înființări de societăți de excursie, sport și gimnastică. f) Înființări de societăți filarmonice studențești. g) Birouri medicale juridice studențești. h) Chestii studențești interne: seminarii, taxe, examene, programe, regulament de disciplină etc. i) Reduceri pe căile ferate române. j) Apariția unui organ studențesc.

Ca încheiere, din punctele discutate și admise de congres se va întocmi un program general, care va călăuzi activitatea viitoare a studenților români de pretutindeni.

Cetind și analizând acest program din punct în punct, te întrebi care e slova din care ai putea culege primejdia acestei țări? Ori-ce minte sănătoasă va răspunde categoric: nu există! Din potrivă sunt o mulțime de lucruri bune în acest program cari nu pot decât folosi și cari din acest congres ar face un prilej de îmbogățire a cunoștințelor pentru tineret.

Se înțelege că în urma măsurilor ridicole ce s'au luat, tinerimea noastră va fi oprită de-a participa. Va rămâne și de astă-dată strivită în zidul chinez al sistemului de învățământ maghiar. Dar domnul ministru Apponyi poate fi încredințat că sufletul băieților noștri are aripi atât de puternice încât să treacă acest zid. Sufletele tineretului nostru vor participa de sigur și asta e mare mângâiere pentru noi.

Doar și noi în suflete ne punem nădejdea pentru ziua de mâine!

Meetingul român din Bucovina. Joi în 6/19 August s'a ținut un mare meeting românesc în grădina școlii române din Suceava. Au asistat membrii comitetului executiv al partidului național român, în frunte cu președintele său Dr. Flondor, deputații Onciul și Lupu; delegați din întreaga Bucovină și ai coloniei române din Viena. Toți oratorii au condamnat atitudinea neromânească a deputaților disidenți Hurmuzachi, Simionovici și Isopescu Grecul, somându-i să se întoarcă la matca națiunii și să rămâie credincioși națiunii întregi. La sfârșitul adunării s'a votat o moțiune de încredere dată comitetului executiv al partidului.

— Are să facă efect de visătoare. Nu cunosc compoziția exactă: am primit-o dela Paris. Dacă răul nu atinge creierul, scapă singură; altfel, voiu întrebuintă metoda apei reci, care sperie pe țărani; dar știu cui vorbesc...

— Mă rog, domnule...

Culcată pe paie, Brunetta abia mai poate suportă greutatea capului. Se oprește din rumegat. Parcă-și ține răsuflarea, ca să audă mai bine ce se petrece într'ansa.

E învelită într'o pătură, fiindcă urechile și coarnezle răcesc.

— Mai e speranță, până ce nu-i cad urechile! — zice Filip.

Inzadar încearcă de două ori să se scoale. Respiră tare, în intervale tot mai mari. Dar iată că-și lasă capul, căzut pe partea stângă.

— Se incurcă lucrurile! zice Filip, șezând pe vine și murmurând cuvinte mângâietoare.

Capul se ridică și recade pe bordul ieslei cu atâta greutate, încât izbitura ne face să scoatem un „oh!“.

O îmbiem cu paie, ca să nu se omoare. Ea întinde gâtul și picioarele în toată lungimea lor, ca în pășune, pe vreme de furtună.

Veterinarul se hotărăște să-i lase sânge. Nu se prea apropie de dansa. E tot așa de învățat ca și un altul, dar trece de mai puțin curajos.

La cele dinfăi lovituri ale ciocanului de lemn, cuțitașul alunecă pe vână. Dar o lovitură

Schimbare de front?...

— Analiza articolului din „Pesti Hirlep“. —

La noi a făcut destulă senzație un articol din „Pesti Hirlep“, care tratează, cu toată căldura posibilă, pentru *impăcarea Ungurilor cu Dinastia*. Surprinderea a fost cu atât mai mare, cu cât acelaș ziar scrisese, cu vre-o două săptămâni înainte, într'un ton foarte nesăbuit, un scandalos articol despre vizita arhiducelui Francisc Ferdinand la Sinaia. E atât de semnificativă această bruscă schimbare în opinia acestui ziar, încât pentru momentele de față, când politica guvernului și a partidelor este atât de tulbură, ea crește mult în importanță și merită o specială atențiune, căci înseamnă o nouă direcție.

După ce numitul ziar constată cu destulă amărăciune, că Ungurii astăzi nu mai au simpatii nici în țară, nici în afară din Regat și că este peste putință a lupta cu perspective de reușită împotriva tuturor, spune că este datoria lor a se împăca cu unii dintre acești dușmani și în primul rând cu Dinastia:

„Mărturisim fără înconjur, că interesul țării pretinde să facem pace cu Coroana și cu Dinastia. Fiindcă, dacă privim cu mintea sănătoasă, nici n'ar trebui să considerăm Dinastia ca dușmană nouă. Aici e vorba de o neînțelegere... Și va trebui ca să se pună odată capăt războiului dintre națiune și familia domnitoare. Trebuie să ne împăcăm cu Regele în toate chestiunile cari ating drepturile personale ale Suveranului și interesele Dinastiei. Trebuie să se schimbe în sfârșit direcția tendințelor politice ungurești. Energia noastră nu trebuie să se peară în atacurile împotriva Coroanei, slăbind astfel prestigiul ei și al nostru...“

Pasagiul acesta conține deci mărturisirea atât de prețioasă pentru noi, că Ungurii de mai mult timp încoace au fost dușmanii violenți ai Dinastiei, dar că politica aceasta a lor a rămas infructuoasă și nu are sorți de izbândă nici în viitor. Astăzi nu le-a rămas decât o recunoaștere a greșelii și o capitulare ruși-

noasă — un al doilea Világos, după 60 de ani — făcând act de supunere.

Și care este întâia dovadă a supunerii lor?

„Ca să putem restabili pentru timp mai îndelungat legătura cu Dinastia, trebuie să rezolvăm chestiunile discutate între noi. Familia Habsburgilor este o familie militară. Atât Regele cât și Moștenitorul Coroanei sunt foarte susceptibili când este vorba de armată. Trebuie deci să căutăm mai întâi a ne înțelege în acest punct, ceea ce s'ar putea și în baza formulei lui Andrassy. Este o datorie a coaliției de a nu se retrage, înainte de a fi produsă această împăcare pe terenul militar. Să căutăm deocamdată a ne mulțumi și cu mai puțin și, dacă prin armată nu putem obține nimic pentru cauza maghiară, să încercăm a ne întări în alte direcții.“

Pe cum vedeți, aici este vorba de un fel de „Rückwärtskonzentrierung“. În chestiunile militare Ungurii vor desarmă încurând. Convinși în sfârșit ca armată națională nu pot să obțină, ei fac Impăratului plăcerea de a-i recunoaște drepturile suverane. Aceste drepturi recunoscute, ei speră că vor avea pe Impărat de amic și aliat la toate trebuințele lor și îl vor putea întrebuintă în special pentru scopurile de maghiarizare.

„E nevoie deci — continuă „P. H.“ — de o totală schimbare de front a politicii maghiare. Trebuie să conducem națiunea către o altă țintă, nu împotriva Regelui. Datoria noastră este ca împreună cu Regele să combatem pe dușmanii noștri interni și pe cei dinafară. Dintre naționalitățile nemaghiare trebuie să alegem pe cele pacifice, pentru ca să le contopim cu noi cu ajutorul instrucțiunii publice, iar pe cei renitenți să-i zdrobim cu forța. Iată pentru ce se cuvine să-i dăm pace armatei și să ne luăm în schimb de la Coroană dreptul de a face Ungaria ungu-rească.“

Aceste din urmă ticăloase cuvinte trebuie reținute, căci ele ne vorbesc, în mod ofenzător, de un târg rușinos pe care Ungurii socotesc că îl vor putea face cu suveranul. Ca răsplată la schimbarea de front al politicii lor ei pretind înjosirea Suveranului de a le întinde

mai sigură, face ca să țâșnească sângele în căldarea plină până sus cu lapte de obicei.

Ca să oprească țâșnătura, veterinarul trece un ac de oțel prin vână. Brunetta s'a ușurat. O învelim dela cap până la coadă într'un cearcăf muiat în apă de puț și-l schimbăm des, căci se încălzește repede. Nici nu mai tremură. Filip o ține strâns de coarne, ca să dea capul deoparte. Ca îmblânzită, Brunetta nu mai mișcă. Nu se știe dacă merge mai bine sau dacă starea ei s'a înrăutățit. Suntem triști, dar tristetea lui Filip este întunecată ca aceia a unui animal ce ar vedea un alt animal suferind.

Soția lui îi aduce supa de dimineață. Mânâncă fără poftă, pe un scaunel, și n'o isprăvește.

— S'a isprăvit! zice el. Brunetta se umflă.

Mai întâi ne îndoim, — dar Filip a spus adevărat. Se umflă văzând cu ochii și nu se mai desumflă. Ca și cum aerul intrat nu putea să mai iasă.

Nevasta lui Filip întreabă:

— A murit?

— Tu nu vezi? zice Filip, aspru.

Soția lui Filip iese în curte:

— N'o să mă mai duc în curând să cumpăr una alta!

— Ce alta?

— Altă Brunettă...

— Ai să te duci când voiu vol eu! răspunde el cu un glas de stăpân, care mă surprinde.

Încercăm să ne prefacem că accidentul mai mult ne irită numai, decât ne 'ndurerează. Spunem deja că „Brunetta a crăpat“.

Dar seara, am întâlnit pe clopotarul bisericii și nu știu ce m'a oprit să-i spun:

— Ține cinci franci și du-te de trage clopotele pentru cineva care a murit în casă, la mine...

Țapul.

Înainte de a-l ține, îi trece mirosul. Țapul nici nu se vede încă și mirosul e colea.

Pășește 'n capul turmei și mieii îl urmează deavalma, într'un nor de praf.

Are păr lung și uscat, ca o cărare dealungul spinărei. E mai puțin mândru de barbă decât de talie, căci și capra are barbă subt bărbie.

Când trece, unii își astupă nasul. Altor le place mirosul acesta.

Nu se uită nici la dreapta, nici la stânga: umblă țepăn, cu urechile ascuțite și cu coada scurtă. Nu știe dacă oamenii l-au încărcat cu păcatele lor și, serios, lasă să cadă un șir de masline.

Il chiamă Alexandru, — nume cunoscut chiar de câini.

Când s'a sfârșit ziua și soarele a dispărut, el intră 'n sat cu semănătorii... Si coarnezle, încovoiate de bătrâneță, au, încetul cu încetul, forma secerei...

mâna pentru maghiarizarea prin teroare a naționalităților. Este aceasta desigur cea mai înaltă ofensă ce se poate aduce unui Suveran, chemat a fi părintele de-opotrivă de drept pentru toți fiii credincioși ai țerii...

Dacă presa maghiară își anunță în acest chip schimbarea de front al politicii maghiare; dacă Andrassy și Apponyi, cari inspiră aceste articole, cred că vor reuși în planurile lor și că se va găsi un Suveran să se preteze la astfel de pace pentru binele țerii, — n'avem decât să-i plângem și pe unii și pe alții.

O schimbare de front, da, se va face inevitabil, căci cu rezistența „națională“ cea mai înverșunată Ungurii n'o să reușască în pretențiunile lor privitoare la armată. Cât pentru răsplată, însă, pentru acea schimbare silită, atât „Pesti Hirlep“ cât și ceice îl inspiră pot să-și pună pofta în cui, căci pe noi nu ne sperie. Credința noastră în Suveran este mult mai statornică decât s'o clatine asemenea presupunerii atribuite M. Sale.

Domnul Babeș scrie. Din nou a început cu articolele dl Babeș. În presa ungurească cetim zi de zi articole, notițe, scrisori, rectificări ticluite de dl Babeș. Ce să spunem despre truda asta zadarnică de-a căra apa cu ciurul? Am cetit articolele din „Alkotmány“ în cari dl Babeș critică ordinul lui Apponyi. E atât de departe dusă loialitatea, e atât de vinovată concilianța tonului folosit față de guvern și atât de des atinsă coarda „moderațiunii“ încât, la dreptul vorbind, te cam enervează aceste nesfârșite chitibuserii avocătești. Deadreptul supărătoare e judecata ce lansează D-sa cu ori-ce ocazie asupra partidului nostru național, asupra „ultraștilor“, cum zice D-sa. Ne-am repetat cuvintele spuse în diferite rânduri, dacă am căutat să apreciem din nou cunoscuta acțiune a d-lui Babeș. Ar fi și de prisos, fiindcă dl Babeș e un incorigibil recidivist în greșelile d-sale de judecată politică, pe cari le reeditează din timp în timp, când cu naivitatea omului cinstit, când cu inteligența speculativă a omului de afaceri.. De ce să-i mai turburăm intențiile?....

Viespea.

Are să sfârșească prin a-și strică talia.

Păianjenul.

Toată noaptea pune peceti, în numele lunii.

Gândacul.

Negru și lipit ca o gaură de broască.

Furnicile.

Fiecare seamănă cu cifra 3.
Și sănt! Și sănt!
Sânt 3333333333... până la infinit...

Via.

Toți butucii ei pe aragul drept prezintă arma.

Ce așteaptă?

Strugurii nu es încă în anul acesta, iar foile de viță nu mai slujesc decât la statuii...

Porcul.

Morocănos dar familiar, îți bagi nasul pretutindeni și umbli cu dânsul cât umbli cu picioarele.

Ascunzi subt urechi, ca foile de sfeclă, ochii tăi de coacăză.

Ești burtos ca o agrișă. Ca dansa ai părul lung, pielea curată și coada scurtă, în covrig.

Răii îți zic „Porc murdar!“

REVISTA POLITICĂ.

Medicii Români bucovineni și congresul din Budapesta. Față cu svonurile mincinoase răspândite de presa maghiară, medicii români din Bucovina publică următoarea declarație:

„Ziarele ungurești și după ele cele austriace, în frunte cu „Neue Freie Presse“, au răspândit despre noi medicii români din Bucovina vestea calomnioasă, că noi am fi desavuat memorandumul lansat de colegii din România.

În fața acestei calomnii medicii români din Bucovina au luat cu unanimitate următoarea deciziune:

Subscrișii medici, ca reprezentanți ai tuturor medicilor români din Bucovina, se declară solidari cu colegii lor români din celelalte țări; sunt intru toate de acord cu memorandumul lansat de corpul medical din România și decid ca în fața persecuțiilor neomenoase la cari sunt supuși frații lor din Ungaria să se absenteze dela congresul internațional de medicină ce se va ține anul acesta la Budapesta.

Dr. Ioan cavalier de Volcinschi, profesor c. r. și directorul Maternității din Cernăuți, mare proprietar, deputat, etc., dr. Const. Zurcan, director al spitalului de alienați; dr. Eud. Procopovici, medic primar; dr. Eus. Isopescul, medic primar; dr. Oct. Gheorghian, medic primar; dr. I. Bodea, med. ord. al spitalului de copii; dr. Ț. Lupu, directorul spitalului din Suceava; dr. I. Mălinașiu, medic primar, Câmpulung; dr. A. Grigorovici, Suceava; dr. N. Dracinschi Iacobeni.

Libertăți maghiare.. Acum câțiva ani a răposat cunoscutul scriitor popular și învățător Ioan Pop Reteganul, unul dintre cei mai harnici muncitori pe ogorul literaturii populare. Învățătorii români din Sălăgiu au luat atunci inițiativa unei colecte publice cu scopul de-a aduna bani pentru ridicarea unui monument neuitatului lor coleg.

Ministrul de culte Apponyi a oprit colecta publică.

Acuma's 5 ani, reprezentanții învățătorilor gr-cat. au ținut în Cluj o întrunire pentru a discuta modalitățile înființării unei Asociații mai mari a tuturor învățătorilor români gr. cat., — cum au și învățătorii unguri.

S'a alcătuit — prin harnicul profesor pensionat Gavril Trif — un proiect de statute, ur-

Ei spun că dacă nimic nu te desgustă tu desguști pe toată lumea și că nu-ți plac decât lăturile.

Te calomniază!

Să te spele, — și ai să fii curățel.

Te neglijezi, — din vina lor.

Te culci după cum ți se face culcușul, iar murdăria nu este decât a doua ta natură...

Fluturilele.

Biletelul dulce,
Indoit în două,
Caută adresa
Unei flori în rouă...

Eminescu

lui V. G. M.

*Profet al unui neam în așteptare,
Ce-și plămădise 'n lacrimi viitorul,
In limbi de foc își prefăcuși tot dorul
Ca să-i arăți o cale de 'nălțare.*

*Dar — când pe alt drum neamu-și luă sborul,
Cu jertfe mari și cu dureri amare,—
Credința-ți se schimbă 'n îngrijorare
Și cu blestem vorbi Judecătorul.*

*Totuş sfântă-i cântarea-ți sbuciumată
Ce-ți prăpădi frumseța de vieață:
Intr'a izbândeii larmă 'nfrigurată
Ea fu muștrarea 'nvingșilor semeață.....
Ce scump plătim, o! țară încercată,
Lumina sorilor de dimineață!
14 Iunie 1909. Botoșani.*

I. A. T.

mându-se intru toate statutele Asociației învățătorilor unguri, statute deja aprobate, — și, totuș, sfârșitul a fost că ministrul n'a voit și nu vrea să aprobe statutele...

Trăim în Ungaria....

Unde au rămas corifeii? Deputatul Kossuthist Becsey a convocat pe Dumineca trecută o mare întrunire publică la Seghedin, vestitul oraș curuțesc, pentru a lua poziție în chestiunea băncii autonome.

Deși se făcuse reclamă americană, la întrunire n'au luat parte decât vre-o 2000 de oameni și vre-o 30 de deputați recrutați din șirul celor mai iluștri necunoscuți. N'a fost de față nici unul dintre marii propagatori ai ideii înființării unei bănci naționale independente: nici Justh, nici Nagy, nici măcar caraghiosul conte Barbă-lungă Batthyányi...

Firește, s'a primit cu mare însufletire o moțiune prin care se cere înființarea băncii naționale la 1911 și decretarea autonomiei vamale la 1917.

Prin urmare, la 1911 nu se va înființa banca autonomă, iar la 1917 nu se va decretă autonomia vamală.

Revoluționarii ajunși bizantini trebuie să aducă hotăriri radicale ca să aibă prilej de-a nu se ținea de ele.

Un răspuns mincinos.

După o serie lungă de încercări de-a răspunde la memoriul medicilor din România adresat colegilor din lumea întreagă, în preajma congresului dela Budapesta, își încearcă norocul și asociația „Országos magyar szöveltség“ din Budapesta. Răspunsul acestei asociații șoviniste, în care directiva o au contele Eszterházy, cunoscutul publicist Jancsó Benedek, deputatul Nagy Emil și alții, nu stă la un nivel mai înalt decât răspunsurile medicilor unguri. E și acesta o înșiruire de fraze declamatorice și mincinoase.

Firește, asociația aceasta vorbește în numele „dreptății obiective“, terfelite de medicii români cari în memoriul lor „au afirmat lucruri în vădită contradicție cu adevărul“.

Să procedăm în mod sistematic.

Asociația șovinistă pretinde că medicii români au fost tendențioși când au afirmat că d-na Vlad a fost condamnată pentru că a îndemnat copiii să-și iubească limba maternă. „Adevărul e că d-na Vlad a agitat împotriva limbii statului... Și medicii români n'au spus, în memoriul lor, că dna Vlad a fost grațiată...“

Ne simțim dispensați să mai discutăm chestiunea cum e a se califică „crima“ dnei Vlad, când știm că în Ungaria orice acțiune, fie cât de nevinovată, e calificată drept „agitație“. Admitem de-asemenea că medicii români n'au comunicat colegilor lor că dna Vlad a fost grațiată... Au avut, însă, un motiv foarte grav: grațierea a venit după publicarea aceluia memoriu și a fost atribuită, chiar de către o parte a presei maghiare, memoriului din chestiune.

Răspunsul unguresc aprobă apoi hotărârea ministrului de culte care a oprit studentimea română din Ungaria să ia parte la congresul studentesc din România și afirmă că ministrul de culte a făcut acest lucru, fiindcă la „congresele studentești din România nu se discută chestiuni de știință, ci se face politică iredentistă și anti-maghiară“. Cât de puțin întemeiat e pretextul acesta se vede din articolul nostru ce-l publicăm la loc de frunte.

Răspunsul unguresc contestă și adevărul afirmat de medicii români că „celor trei milioane de Români din Ungaria li se face cu neputință să se instruiască în limba lor maternă“. Și do-vada? E strașnică: „Românii din Ungaria au avut în anul școlar 1906/7 2760 școli românești, adică, în proporție, mult mai multe decât Regatul Ro-

măniei, care a avut numai 4207 școli, câtă vreme, în proporția numărului locuitorilor, ar fi trebuit să aibă 5500...“

Răspunsul unguresc uită, însă, să spună că statul n'a contribuit la înființarea și susținerea acestor școli, până acum, cu nimic... Și uită să spună că dacă există atâtea școli, cauza e că până acum miniștri de culte ai Ungariei n'au reușit să ni le răpiască. Uită să spună câte mizerii au să îndure școlile aceste și învățătorii lor din partea tuturor organelor statului...“

Cea mai îndrăzneată minciună urmează, însă, numai acum.

„In școlile de stat, precum și în școlile populare și comunale cu limba de propunere maghiară, școli ce se află în ținuturile locuite de români — pretutindeni se propune limba română unde numărul elevilor români impune necesitatea propunerii ei...“

Desfidem pe oricine să ne arete o singură școală măcar cu limba de propunere maghiară în care limba română să fie tolerată măcar ca limbă de conversație a elevilor români!

Răspunsul unguresc, firește, găsește că e foarte just ca religia să se propună elevilor cari urmează la școli ungurești în limba ungurească „fiindcă limba ungurească e limba oficială a statului“... și adaugă că „protestele bisericilor române au pornit din motive de confesionalism condamnat“...“

Și aici, neprihăniții dela Asociația budapestană se indignază rău și se miră cum de „medicii români au îndrăznit să ridice acuze atât de grave împotriva statului ungar, când ei înșiși sunt supușii unui stat, în care 100.000 de maghiari-ciangăi n'au nici o școală cu limba de propunere maghiară...“ Argumentul acesta e atât de puțin serios, încât nu ne vine să credem că cei ce-l invocă n'au răs ei înșiși când l-au invocat.

Dar ce să zicem de minciuna și mai îndrăzneată ce urmează numai decât?

„Guvernul român l-a silit pe episcopul bisericii rom. catolice din România nu numai să-și opriască preoții să le predice ciangăilor-maghiari, în bisericile romano-catolice, în limba maghiară, ci chiar să-și opriască preoții să-și spovediască credincioșii lor maghiari în limba maghiară“ ?

Dacă cei ce au redactat răspunsul unguresc ar fi oameni serioși și nepreocupați ar trebui să știe cât de mare deosebire este între noi Români din Ungaria și maghiarii din țara Românească... Noi suntem cetățeni ai Ungariei, maghiarii din România sunt cetățeni străini. Maghiarii din România sunt tolerați cari în orice moment pot fi avizați să plece din țară; noi suntem aici cetățeni autohtoni pe cari nimeni nu ne poate sili să ne părăsim vatra stămoșească... decât poate mizeria, și asupririle celor cari ar trebui să vegheze asupra prosperării noastre.

Și cu toate aceste, maghiarii din România, supușii aceia străini tolerați, se bucură de mai multe drepturi decât ne bucurăm noi aici: au școlile lor, au bisericile lor, reuniunile lor de cântare, ziarele lor, societăți culturale de tot felul... și n'au nici procese de presă, nici procese de agitație, nici perchezitii domiciliare, nici închisori grele dacă cântă imnul maghiar...“

E prea ridicol acest răspuns unguresc decât să merite să-l combatem mai serios.

Sau, doară, e argument demn de niște bărbați serioși, când se afirmă că „în parlament nu sunt decât 14 deputați români fiindcă alegătorii români nu vor să știe de agitații români...“

Dar morții dela alegeri? Dar bătăile și terorizările, încălcările de domiciliu, arestările fără orice cauze serioase? De ce se săvârșesc toate fărădelegile aceste electorale? Poate pentru că alegătorii români nu vor să știe de candidații lor români?

Ridicol și lipsit de logică cum e acest răspuns unguresc, un merit tot trebuie să-i recunoaștem: a reușit să dovedească cât de multă dreptate au medicii din România în memoriul lor!

Șovinismul maghiar condamnat.

— Părerile unui străin. —

Cunoscutul publicist și politician austriac baronul Clumecky, care în repetite rânduri s'a ocupat cu chestiunile politice interne ale monarhiei noastre, dând dovadă de o înaltă înțelegere a acestor chestiuni, publică într'o revistă vieneză un nou articol atrăgând atenția lumii asupra situației insuportabile pe care trebuie s'o supoarte Români din Ungaria.

În primul loc distinsul publicist se ocupă de chestia băncii naționale, care nu interesează în chip special pe români, ci constituie o primăjdie pentru întreg statul maghiar.

„Pe când partizanii despărțirii băncii — continuă apoi — își predică pretutindeni evanghelia, s'a ridicat în fine din Ungaria o voce pentru unitatea băncii. O voce unică, dar foarte cumpănitoare. Szterényi, conducătorul de fapt al ministerului de comerț și mâna dreaptă a lui Kossuth, a prevenit cu multă stăruință, în discursul dela Brașov, împotriva primejdiilor unei precipitate despărțiri a băncii. Dar până când Kossuth singur nu va ieși din rezervă și nu-și va găsi curajul să pășească personal în contra grupului băncii, iar nu numai prin fonograful său Szterényi, nu trebuie să sperăm într'o diversiune în rândurile partidului independenței...“

„De curând ministrul cultelor Apponyi a repetat interzicerea de a se predă învățământul religios în limba română și a amenințat pe episcopi cu retragerea congruei, dacă acest ordin nu va fi executat.“

„Această împrejurare ne ocazionaază iarăși o privire asupra politicii de tiranizare pe care o practică ungurii față de naționalități.“

„O frumoasă ilustrație a samavolniciei maghiare.“

„Mai deunăzi mergea la primblare un copil de cinci ani, având în păr un fionc în culorile naționale.“

„Nici o îndoială: delictul de asmuțare în contra statului maghiar fusese săvârșit și acest păcat trebuia ispășit cu strășnicie. De fapt, tatăl copilului ispășia crima cu cinci zile de închisoare, 100 de coroane amendă și pierderea slujbei de secretar comunal, — iar mama cu 5 zile de închisoare și 5 coroane amendă... Și fiindcă eră posibil ca doica să fi pus în părul copilului fioncul înalt-trădător, trebuia să își ia și dânsa răsplata. Dânsa scapă cu două zile de închisoare și 2 coroane amendă.“

„Dintr'un spirit identic izvorăse și cunoscuta sentință contra d-nei Ana Vlad, care a fost condamnată la mai multe luni de închisoare și la o mare amendă, pentru că într'o școală susținută de români îndemnase pe copiii români să-și cultive limba maternă.“

„În prezența unor asemenea fapte mai poate să se mire cineva că relațiile dintre naționalități și maghiari devin din an în an mai otrăvite și mai dușmănoase?“

„Neparticiparea medicilor români și croați la apropiatul congres din Budapesta, neparticipare ce-și găsește explicația tocmai în toate acestea, a stârnit în cercurile ungurești o indignare sgomotoasă. Și totuș această abținere este numai consecința firească, de la sine înțeleasă, a politicii samavolnice exercitate ani de zile de cercurile conducătoare și a constringerii dracōnice cu care gratifică pe toți aceia cari caută să se sustragă maghiarizării silnice.“

Răspunsul nostru presei maghiare.

Toate ziarele franceze din Paris publică răspunsul dat de presa română din Ungaria, în urma inițiativei luate de „Tribuna“ din Arad, minciunilor îndrăznețe adunate de ziaristii maghiari în răspunsul lor la apelul ziaristilor francezi în chestia procesului dela Agram.

Rândurile noastre de apărare sunt:

Onorate confrate!

Ați adresat zilele trecute sindicatului ziaristilor unguri din Budapesta o telegramă, rugându-i să intervie în favoarea acuzațiilor din procesul dela Agram. Răspunsul ce a-ți primit nu ne miră. Presa ungurească susține, prin o tradiție de 40 de ani, un regim de asuprire și violentare a tuturor neamurilor străine din Ungaria și, printr'o consecință logică, nici în cazul acesta ea nu putea să ia parte decât pentru opresori și contra celor persecutați.

Răspunsul acesta al ziaristilor din Budapesta cuprinde însă alte pasagii pe cari nu le putem lăsa nedesmințite. Astfel se spune în acel răspuns ce vi s'a adresat că: „Trecutul presei ungurești este plin de pildele cele mai frumoase, de lupte pentru libertatea presei, lupte pe cari ziaristii, ziarele și presa ungurească întregă le-au dus contra unor atacuri serioase“.

Și mai la vale se zice: „Opinia publică a Ungariei a condamnat și combătut în tot trecutul ei ori-ce silnicie, orice opresiune de rasă sau de religie și ori-ce regim de teroare“.

Sunt aceste două afirmațiuni pe cât de temerare, pe atât de neadevurate. Presa ungurească, fiind în mare parte subvenționată direct ori indirect de guvernul unguresc, se folosește de orice prilej spre a apăra sistemul actual de opresiune a tuturor nemaghiarilor din țară. Prigonirea asta a mers atât de departe încât a oprit până și cel mai elementar drept politic într'o țară constituțională, dreptul asociației politice și al formării de partide politice pentru nemaghiari.

În acest sistem general de opresiune intră și prigonirea cu toate mijloacele statului a presei nemaghiare. Nu mai insistăm asupra unor măsuri de vexațiune mai mărunte, ca bunăoară oprirea vânzării acestei presei la toate debitele de ziare dela gările tuturor liniilor din țară, asupra șicanărilor mărunte atât de simțitoare totuș pe cari le îndură presa noastră la transportul poștal, întârzierea telegramelor și scrisorilor mai importante adresate ziarelor nemaghiare etc. etc.

Voim să arătăm cu fapte cât adevăr este în cuvintele mai sus citate ale confrăților noștri unguri despre libertatea presei în Ungaria. După o statistică întocmită anul trecut în luna August, în cei din urmă 2 ani și 4 luni, numărul condamnațiilor politici pentru preținse „delicte politice de presă“ a fost de 226, osândiți în total la 181 de ani 3 luni și 6 zile temniță, iar amenzile și cheltuielile de proces s'au urcat la suma de 200,000 coroane.

Adaugăm că cu toate aceste prigoniri politice manifeste nu ni-s'a dat să cetim în presa ungurească niciodată un cuvânt de reprobare pentru acest regim de prigonire. Avem, însă, dimpotrivă, prilejul zilnic de a ceti în aceiaș presă ungurească, care se laudă că „trecutul ei e plin de pildele luptelor pentru libertatea presei și a gândirii“, apeluri adresate ministerului public, să aplice cu toată rigoarea legile împotriva pretinselor noastre „instigații“ și o mare parte a acestor apeluri ne-a adus noi prigoniri și suferinți.

În asemenea împrejurări, stimaților confrăți, înțelegeți că a fi gazetar și a face gazetărie în Ungaria, dacă nu susții regimul actual de asuprire, și mai ales dacă nu ești ungar, înseamnă un martiriu. Mizeria, temnița, ruina fizică și materială sunt azi soarta gazetarului nemaghiar și mai ales român, din Ungaria. Și culmea, spre a-ți lua și posibilitatea ca să-ți asiguri o retra-

gere după o viață petrecută în muncă excesivă, în persecuții vecinice și în temniți, guvernul nu permite formarea unui sindicat al ziaristilor români și ori de câte ori s'a încercat formarea lui, guvernul unguresc a refuzat aprobarea statutelor noastre — pentru a ne da pradă mizeriei sigure și a împiedeca să lucrăm și să scriem așa cum convingerile ne dictează.

În felul acesta, veți înțelege stimaților confrăți, cât preț se poate pune pe afirmațiile presei din Budapesta, care se laudă a fi ocrotitoarea libertății cuvântului și a presei. Sub aceste cuvinte se ascunde o realitate de asuprire și prigonire, crudă și brutală, a presei și a ziaristilor nemaghiari din Ungaria. O presă întreagă, presa nemaghiară, e expusă loviturilor sistematice de călău ale guvernului unguresc și scopul e de a zdrobi și externina cu desăvârșire, dupăcum deja unele ziare românești au fost nevoite să înceteze, redactorii lor fiind aruncați în temniți și fondurile acestor ziare istovite cu desăvârșire de amenzi dictate de justiția maghiară.

Nu lamentăm, nu ne plângem și nu cerem ajutorul nimănui, dar neadevărurile sindicatului din Budapesta ne-au revoltat prea mult, decât să le putem primi în tăcere. Ele ne-au făcut să vă desvălăm contrastul prea izbitor dintre cuvintele frumoase ale presei ungurești și dintre realitatea stărilor din Ungaria.

Vă rugăm ca în interesul adevărului adânc jignit, în interesul cauzei drepte a unei presei și a unui popor întreg să binevoiți a aduce faptele citate de noi la cunoștința opiniei publice franceze care, într'un nobil avânt de umanitarism și de generozitate, a știut, mai mult decât ori-ce altă țară, să arete totdeauna sentimentele de călduroasă simpatie pentru suferințele tuturor asupriților și prigonitilor de oriunde. Dacă nu veți putea contribui la micșorarea suferințelor noastre, onorați confrăți, vă rugăm să binevoiți măcar a nu contribui nici la mărirea lor dând crezare afirmațiilor grandiloquente ale opresorilor noștri cari, printr'un vâl de frumoase minciuni, caută să ascundă lumii civilizate realitatea dureroasă și brutală.

Primiți, Vă rog, onoraților confrăți, salutul confraternel al presei românești prigonite din Ungaria.

Ziarele „Tribuna“ (Arad), „Gazeta Transilvaniei“ (Brașov), „Lupta“ (Budapesta), „Țara Noastră“ (Sibiu), „Libertatea“ (Orăștie), „Poporul român“ (Budapesta), „Gazeta de Duminecă“ (Șimleu), „Revista politică și literară“ (Blaj), „Revista Bistriței“ (Bistrița).

In port.

Pe bord stau mateloții, sunt gata de plecare,
Vaporu 'necet se mișcă spre largu 'ntins de mare
Și marea e splendidă în liniștea-i senină,
Lucind atrăgătoare în raze de lumină.
Spre alte muluri duce atâta bogăție
Și suflute el duce tângind de nostalgie
Spre țărni de veci în floare, pe unde cresc curmalii
Și unde atmosfera o 'mbată portocalii...
Dar marea e cu toane... din câți sunt azi pe bord,
De va veni 'ntr'o clipă un vânt nebun de nord,
Să răsvrătească marea, ce va rămâne 'n urmă?
In valurile mării, vai, câte vieți se curmă!
La capul lor nici cruce, nici candelă aprinsă,
Și nimeni ca să-i plângă, ci marea iar cuprinsă.

De calmul de 'nainte, va fi strălucitoare,
Enormă, majestoasă sub ruzele de soare,
El candelă eternă mormântului de ape...
In clipa asta gândul adânc mă 'ndurerează,
Privind pustiul apei ce pare că visează,
S'o fi gândind asemeni și bietul marinar
La țărni de țării sale că se va 'ntoarce iar,
De câteori pornește în largu 'ntins al mării,
Ce-abia își mișcă trupul în liniștea visării?

I. C. Popescu-Policlet.

CRONICA LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ.

Viața românească, num. 7, apărut zilele trecute se prezintă cu un cuprins bogat din care remarcăm o povestire a d-lui Sp. Popescu: Rătăcirile din Stoborani, precum și schița „La o nuntă“ a dlui Agârbiceanu. Dl Jean Bart, simpaticul povestitor, ne dă câteva pagini din interesantul său „Jurnal de Bord“. Din diferitele studii și articole remarcăm articolul dlui G. Ibrăileanu, asupra partidelor politice din Țară. Nu lipsesc nici în acest număr obișnuitele cronici în care se tratează cu competență diferite chestiuni de actualitate. La rubrica „Miscellanea“ se publică un articol „Pentru poetul Octavian Goga“ în care se discută renunțarea acestuia la bursa dată de Cassa școalelor și în care autorul ajunge la următoarea concluzie: „Poetul e dator să jertfească acestui neam tot darul său, nu e în drept să înăbușe acest dar, și nici, deci, să renunțe la munca pentru desăvârșita lui dezvoltare. La datorii nu se renunță“. — Desigur că e mult adevăr în aceste cuvinte, dar lucrurile se schimbă când cineva e tulburat în împlinirea datoriei de bănuieți murdare pe cari nu le poate suportă. Dar vom mai reveni, probabil, asupra acestei chestiuni, când ne vom spune și cuvântul ultim față de oamenii cari nu s'au sfii să arunce insulte și cari acum stau la o parte imbroditi în cea mai puțin onorabilă tăcere. În acest număr al Vieții românești se reproduce o bună parte din executarea donchișotului Zamfirescu în revista noastră și se publică un articol în care se scarmăună rând de rând „ideile“ bizantinului nostru plagiator din discursul la Academie.

O nouă piesă dramatică de Delavrancea. Ziarele din Regat anunță că Dl Delavrancea a terminat noua sa lucrare dramatică, o dramă în patru acte. Titlul piesei e „Viforul“ și are de erou principal pe Stefăniță-Vodă. Se pare că cu această piesă se va deschide noua stagiune a „Teatrului Național“ din București.

Preparativele pentru viitoarea stagiune teatrală din Paris au și început. Evenimentul principal al acestei stagiuni va fi Chantecler celebra piesă a lui Rostand, — celebră înainte de a se fi jucat. Ea va fi reprezentată pe la sfârșitul anului acesta, după ce aproape șapte ani s'a făcut atâta șgomot în jurul ei!

Pentru reprezentarea lui Chantecler, cei doi directori ai teatrului Porte Saint-Martin, Hertz și Jean Coquelin, au angajat pe Lucien Gustry — care va juca rolul cocoșului — și între alții, pe d-șoara Floarea Cocea distinsa absolventă a conservatorului de declamație din București.

La Porte Saint Martin se vor mai reprezenta câteva noi opere dramatice, după care trupa va face trei turnee: unul în orient, iar celalalte două pentru Franța, Belgia, Olanda, Elveția etc. — ca să facă cunoscute în Europa noile versuri ale lui Rostand.

Câteva săptămâni mai târziu, America septentrională va aplauda traducerea lui Chantecler, făcută de Maurice Rostand, fiul autorului.

La Masa lui Traian.

— Note din călătorie. —

De-o parte și de alta munți înalți, iar la mijloc valea Oltului! Alături parcul Călimănești! Seara este luminat cu electricitate; de două-trei ori pe săptămână se dau serate ca la București; lumă multă de toată mâna, se preumblă într-o parte și într'alta până noaptea târziu, pe aleele luminate ca ziua; într'o clipă îți vine a crede că ești pe podul Mogoșoaiei! Numai brazii verzi și deși, iar mai încolo coama munților se pierde în cerul instelat. În loc de căldura înădușitoare a Bucureștilor, adieri line și răcoritoare de vânt se desprind de pe văile Oltului.

În Călimănești numai dimineața și seara se întâlnesc vizitatorii, în zăvoi la lapte bătut, ori în parc la petreceri; peste zi, după amiazi mai ales, este pustiu. lumea se imprăstie, cete, cete, prin munți! Unii pleacă spre câte o mănăstire, alții se înfundă în pădurile de brazi și nu se întorc decât după două trei zile! Aci nu mai arde nici soarele și nici sudoare nu-ți mai curge pâră! Mergi ceasuri întregi fără să vezi o licărire de raze. Totuș e atât de bine la umbră, în mirosul arborilor și al atâtor feluri de ierburi!.. E aproape un ceas decând am plecat de jos din zăvoi! Deabia am făcut un mic ocol pe la poalele muntelui! O potecă îngustă, cât pot merge doi inși, mult trei, se strecoară printre brazi, sare peste câte o stâncă, apucă costiușu, mai tae câte un holovan de piatră și se ascunde tot mai mult în inima munților! Și fuge poteca, își pierde din urmă, iar noi ne ținem de ea!

Am mers mult prin pădure! Câte cotituri n'am lăsat în urma noastră și pe sub câți brazi gârbovi și bătrâni nu ne-am plecat fruntea! Sunt tocmai trei ceasuri de când am plecat! Un luminș se deschide înaintea noastră. Încă două cotituri mai face poteca și soarele ne iese în cale surzând, iar cerul limpede ne îmbrățișează. Dar tot n'am ajuns sus de tot! La spatele nostru se mai ridică un colț de munte, — zici că e un turn înalt! În vârf de tot o stâncă, — pare că e o căciulă ciobănească înșfăptă într'un bețișor, — și e numai atât de mare stâncă, că dacă i-ar veni gustu să pornească spre vale, apoi mai, mai că ar astupă albia Oltului!! Pornim cu toții și ocolim pe la spatele turnului; aci dăm de o altă potecă, mult mai îngustă! O luăm în sus. Acum e greu de suit! Piciorul se trage încet unul după altul, pulpa svăcnește, iar vinele s'au încordat. În urmă tot mai răsună glasul unei cocoane, câte un fluerat întrerupt îl întovărășește și cântecul obosit și el se pierde tremurând până departe în gluglurile lăcrămânde ale Oltului! Suim încet și ca o spirală ne învârteste poteca în jurul stâlpului de piatră. Încă după vre-un ceas de cotituri ajungem la căciula turnului! Aci dăm de un loc neted! E o masă: în toată puterea cuvântului, dar ce fel de masă să întorci vre-o două care pe ea!! Poporul ti zice „Masa lui Traian“!

Se zice pe aci ar fi trecut Traian când a mers spre Sarmisegetuza! Și e roasă de vreme și mâncata de ploii Masa! O, Doamne, cât timp a trecut de atunci și până acum! Câte ierni n'au fugit cu viscoalele peste ea! Câte toamne nu și-au cernut ploile mărunte și au pătruns până în inima pietrei!! O mie și mai bine de ani a bătut vântul stâncile și a ascuțit tot mai mult colțurile! Două mii de ani aproape de când a poposit aci Traian și cu ostașii săi, și după drum lung și cale grea au întins masa ș'au ospătat în tihnă, păzit de jur împrejur de țoghiile ascuțite ale stâncilor! Și mult mai 'nalt a fost atunci turnu ăsta: Iar până ce se odihni ră ostașii, Traian, de aci de sus, în liniștea serii și în lumina limpede a lunii, se uită departe, peste câmpul pustiu, unde zile întregi nu dai de chip de om! Și acolo, în fundul îndepărtat, se zăreau zidurile nalte și groase ale Sarmisegetuzei, iar turnurile cetății se ridicau până în stele! Și deaci Căpitanul și ostașii, voinici tot unul și unul, își croiau, până la cetatea depărtată, drum deadreptul peste munți, peste dealuri, prin văi, și prin ape; și nici smârcuri, nici stânci de piatră, nici păduri încurcate, nici vremuri grele, nimic nu le stă în calea celor porniți!!...

De pe Masa lui Traian fug ochii de jur împrejur și privirile se scaldă în razele ce se năvădesc pe coama munților! Jos, valea Oltului albăstrue se indoie ca o smicea pe sub tulpina brazilor. Mai colo Parcul Călimăneștilor, un cuib subpălcul de arbori deși, iar alături drumul la Căciulata, o luncă alburie se înecă în masa verde!

După ce am răsuflat și noi puțin pe Masa lui Traian și am mai mințit foamea cu ce aveam prin legături, apoi iar ne-am scoborit pe cealaltă parte și am apucat poteca spre mănăstirea Stănișoara!!...

...Și așa își trece vremea toată lumea dela Călimănești! Mai cu seamă acei cari nu poartă cu grijă în buzunar rețeta dela doctor, că de atâtea ori trebuie să facă pe zi drumul la Căciulata pentru băi, ori cu atâtea păhare de apă trebuie să-și sare ficiații!! Că de! îți place, nu-ți place, bea Grigore aghiasmă, că așa scrie la carte!!...

Călimănești, Iulie 1909.

Ion Chiru-Nanov.

CRONICA EXTERNĂ.

Vizita d-lui I. Brătianu la Regele Eduard. Președintele consiliului de miniștri al României a făcut, în Marienbad, o vizită regelui Engliterei Eduard. Deși invitația regelui Eduard a fost un act de complezanță, vizita aceasta are o mai mare importanță, dată fiind situația vecinic turburată din Orient.

Ziarul „N. Fr. Presse“ raportează despre această vizită în următoarele, sub data de 16 August n.

„Vizita de eri la regele Angliei a fostului prim ministru francez d. Clemenceau a fost urmată astăzi la amiazi de cea a d-lui Brătianu, președintele consiliului de miniștri din România.

Ziua trecută d. Filodor, secretarul primului ministru al României, care se află în Carlsbad, a făcut vizită la Marienbad lui Sir Fairfax Cartwright ambasadorul englez, pentru a-l întreba de ziua în care d. Brătianu ar putea fi prezentat M. S. Regelui.

Majestatea Sa a ordonat ca să invite pe dl Brătianu pe azi la dejun.

Dl prim-ministru Brătianu a și sosit și a descins la hotel Ott.

Indată după sosirea sa el s'a dus la hotel Weimar pentru a se înscrie la rege. Apoi a făcut o vizită mai lungă d-lui Milovanovici președintele consiliului de miniștri din Serbia. Azi dimineață d. Brătianu s'a dus la Sir Fairfax Cartwright la hotelul „Zum grünen Baum“ și-a petrecut acolo un timp destul de îndelungat.

Apoi cei doi oameni politici au făcut împreună o preumblare și la ora 1 fără cinci minute intrară în vestibulul hotelului Weimar, unde fură primiți de d. Fehr, mareșal de călătorie al Regelui, și conduși în etajul întâi unde se află apartamentele regale.

Regele Eduard a făcut o primire foarte cordială primului ministru român și se informă dela el cu solitudinea despre starea sănătății Regelui Carol I.

În timpul când Regele se întreține cu dl Brătianu, au apărut celelalte persoane invitate la dejun.

Erau ministru Suediei la Vatican Baron von Bindt, Ministrul Portugaliei marchizul Savoe, marile maestru al ceremoniilor d. Walsh și cei doi adjutanți ai Regelui.

Majestatea Sa s'a dus apoi la balcon, unde a fost servită masa; celelalte persoane l-au urmat. Baronul von Bindt a luat loc la dreapta Regelui, dl Brătianu a luat loc la stânga.

Masa a fost acoperită cu flori; conversația a fost foarte animată. Regele s'a întreținut între aceștia foarte mult cu dl Brătianu.

Tot ca în ajun cu dl Clemenceau, chestiunea Dardanelor, conflictul greco-turc, formară subiectul conversației.

La orele două și jumătate Regele și dl Brătianu se retraseră în salon, pe când celelalte persoane continuau conversația pe balcon.

Întreținerea Regelui cu dl Brătianu n'a durat decât vre-o cinci minute, după care Majestatea Sa concedia pe ministrul român, recomandându-i a transmite salutările sale M. S. Regelui României.

Dl Brătianu părăsi hotelul Weimar însoțit de ministrul suedez cu care făcu o lungă preumblare. Re'tors la hotelul Ott, dl Brătianu expediă unele afaceri cu secretarul său. Acesta a comunicat corespondentului de la „Neue Freie Presse“ că vizita ministrului președinte al României n'a avut decât un caracter pur privat.

La orele 10.45 seara, primul-ministru român a plecat la Salzburg, unde se află d-na Brătianu.

Rezolvirea chestiunii Cretane. Chestiunea gravă a Cretei care amenință să provoacă un războiu crâncen e pe cale a se rezolvi pe cale pacifică. Energia guvernului turc a avut drept rezultat că guvernul grecesc a cedat și a răspuns din nou la nota Turciei.

Cercurile bine informate din Constantinopol declară că acest nou răspuns al Greciei a fost primit favorabil de Poartă și se consideră ca fiind satisfăcător. Aceasta mai ales pentru că toți ambasadorii Turciei cărora poarta le ceruse știri despre dispozițiunea puterilor au răspuns că nota grecească poate fi considerată ca satisfăcătoare.

Ziarul „Zeit“ din Viena află din cercurile ambasadei grecești, că la ultimul răspuns al guvernului din Atena către Turcia au colaborat și reprezentanții diplomatiei ai marilor puteri.

Guvernul din Atena a ascultat sfatul puterilor, spre a nu da loc la nici un fel de imputări din partea Turciei. Reprezentanții puterilor protectoare au asigurat cabinetul grecesc, cu după remiterea acestui răspuns, liniștea se va restabili în așa fel, ca dânsule să poată procedea la rezolvirea definitivă a chestiunii cretane. Aceste asigurări au hotărât guvernul grecesc ca să fie conciliant față de Turcia.

Grecia nu va mai face nici un demers și va lăsa pe marile puteri ca să ajungă la o înțelegere cu Turcia.

La noi și 'n România.

Mercuri seara a avut loc, în sala Amiciția din București, banchetul societ. ungurești din Capitala României, dat cu ocazia aniversării nașterii împăratului-rege Franz Iosef.

Banchetul s'a început la orele 9 jumătate. Dintre numeroasele discursuri întrerupte la intervale de Kossuth Nota și Isten áld meg a magyart, remarcăm discursul d-lui Veres Sandor, președintele societății ungurești Magyar Társulat, care a tostat pentru împăratul-rege Franz Iosef.

D. Veres a arătat, care este datoria adevăraților maghiari, ori unde ar fi ei. Conștiința de chemarea lor, maghiarii s'au intrunit ca să sărbătorească singuri aniversarea nașterii regelui lor. Ridică păharul în sănătatea bătrânului monarh.

Al doile orator, preotul reformat Márton Arvéd, într'un lung și însuflețit discurs, a accentuat necesitatea de a se aduna la un singur loc toți maghiarii și de a fi uniți într'un singur cuget. „Aici, departe de patria noastră scumpă — a zis d. Márton — trebuie să facem ca să ne simțim acasă la noi. Aceasta nu o putem face decât manifestându-ne tot interesul pentru societatea ungurească.

Eu sunt al d-voastră și d-voastră ai mei. Numai până când vom fi laolaltă cu toții, ne vom simți ca acasă la noi, unde totul vorbește, unde totul simte ungurește. Numai până atunci să ne ajute D-zeu, până vom urmări credincioși devizei noastre: Unire între maghiari și mărire patriei maghiare!“

Discursul oratorului a fost răsplătit cu o furtună de aplauze. Apoi muzica intonă imnul lui Kossuth și alte cântece naționale ungurești. Căci în sala Amiciția Ungurii în adevăr s'au simțit ca acasă la ei.

Păcat că dela această frumoasă sărbătoare, unde cu ocazia aniversării nașterii împăratului Franz Iosef, s'a vorbit așa de mult despre Kossuth, a lipsit.. Nagy György, faimosul deputat ungur, care a făcut în persoană ancheta de la Sinaia în chestia steagurilor ungurești. Ar fi avut ce să scrie despre intoleranța valahă. Și poate l-ar fi însuflețit și pe el discursurile patriotice-naționale ale conaționalilor săi.

După cât se știe, aniversarea nașterii împăratului a fost serbată de membrii legației austro-ungare alaltă-seară. Ungurii au ținut însă s'o serbeze ei singuri. Eră numai bine venită ocazia de a vorbi acum despre eroii lor naționali.

Și în timp ce se petreceau toate acestea, la o masă deoparte, un biet român din Bihor, țipă la lăutari să vie să-i cânte marșul lui Iancu.

„Nu putem, boerule, se poate întâmpla ceva, doamne ferește!“

(„Văitorul“).

GUY DE MAUPASSANT.

Horlă.

Traducere de V. Demetrius.

(Sfârșit).

O nouă ființă! Negreșit că trebuia să vină pentru ce-am fi noi ultimi veniți pe lume? Și pe ființele astea nu le putem de loc vedea, noi și toate celelalte pepturi create înaintea noastră! Natura lor este și mai perfectă, corpul și mai fin și mai desăvârșit decât al nostru. I-așa de slab, de grosolan tăiat, grămădit de organe totdeauna obosite, bietul nostru corp, sforțându-și resorturile prea complete, trăind ca o plantă și ca o lighioană, hrănindu-se greu cu aer, iarbă și carne, mașină animală pradă a boalelor, a deformărilor, a putrezirei, găfăind, stângace, ciudată și naivă, curios de rău făcută, operă grosolană și delicată, o încercare de ființă, care ar putea ajunge inteligentă și superbă.

Abia suntem câțiva, față de nemărginirea lumii, de la stridie până la om. Pentru ce nu s'ar mai ivi un specimen nou de făptură, căci celelalte specii succesive sunt complete toate?

De ce n'ar fi unul mai mult? Pentru ce nu s'ar ivi alți arbori cu flori imense strălucitoare și al căror parfum să se răspândească atât cât ține o țară? De ce oare n'ar exista alte elemente în afară de foc, aer, pământ în apă? Nu sunt de cât patru, numai patru, acești tați ai viețuitoarelor! Mai nimic! De ce să nu fie patru-zeci, patru-sute, patru-mii! Ce sărac e totul, meschin, mizerabil! Inzestrat ca de-un avar, invențiune stearpă, făptuire grosolană! Ah! elefantul, ipopotamul câtă grație are! Cămila, câtă eleganță!

Dar, veți spune, fluturele! O floare care zboară! Eu visez un fluture mare cât o sută de universuri, cu aripi a căror formă n'aș putea s'o spun; îi văd frumusețea, culoarea, mișcarea. Îl văd sburând din stea în stea, răcorindu-le și miresmându-le cu suflul armonios și ușor al plutirii lui!... Și popoarele de sus privindu-l trecând, extaziați, fermecați!..

Dar ce am? Este el, el, Horla, care mă îmboldește, care mă face să gândesc nebuniile astea! El e în mine, el mi se face suflet; l-aș ucide!

19 August. — L-aș omori. L'am văzut! Mă așezasem eri la masă, și m'am făcut că scriu, cu mare atenție. Știam bine că are să vie să să-mi dea ocol, să s'aproprie de mine, atât de mult încât să-l pot atinge, să-l pot apuca. Atunci! atunci aș avea puterea desnădăjduitorilor. Atunci, fiind stăpân pe mâinile mele, pe genunchii, fruntea, peptul, pe dinții mei, ca să-l sugrum, să-l strivec, să-l mușc, să-l sfășii.

Și-l voiui pândi cu toate organele mele supraexcitate.

Mi-am aprins cele zece lămpi și opt lumânări, ca și cum aș fi putut, în atâta lumină, să-l descoper.

În fața mea e patul, un pat vechiu de stejar cu coloane; la dreapta e căminul; la stânga ușă închisă cu grije, după ce-am lăsat-o multă vreme deschisă, ca să-l fac să intre; înapoia mea, un dulap foarte înalt cu oglindă, care-mi slujește în fiecare zi pentru ras, pentru îmbrăcat, și în care aveam obiceiul să mă privesc, din cap până în picioare, de câteori treceam pe dinainte-i.

Așa dar, mă făceam că scriu, ca să-l înșel, căci și el mă pândeste; și de-odată am simțit, am fost sigur că citește peste umărul meu, că el eră acolo, atingându-mi aproape urechia.

Am sărit în sus, cu mâinile întinse, întorcându-mă atât de repede, în cât eram să cad. Ei bine?... se vede în casă ca ziua 'n amiază mare, și eu nu m'am văzut în oglindă! Oglinda eră goală, limpede, adâncă, plină de lumină! Chipul nu mi se arată în ea.. și i s'tăteam în față

Priveam cu ochii înnebuniți și nu mai îndrăzneau să înainteze, nici să fac o mișcare, simțind deslușit că el era acolo, dar că are să mi scape iar făptura asta cu corpul nepipăibil, care mi nimicește mintea.

Ce frică mi-a fost! Și apoi deodată, iată că am început să mă zăresc într'o ceață, în fundul oglinzei, într'o ceață străvezie, așa ca o pânză de apă. Și mi se părea că apa aceasta alunecă de la stânga la dreapta, încet, lămurindu-mi tot mai mult chipul, din clipă în clipă. Era ca la sfârșitul unei eclipse. Ceia ce mă ascunde, nu părea de loc să aibă contururi bine încondeiate, ci un fel de străveziune opacă, luminându-se din ce în ce.

Putui în sfârșit să mă văd în întregime, așa cum mă văd în fiecare zi, când mă uit în oglindă.

L-am văzut! Și spaima nu m'a părăsit, cine dar mă mai înfioară?

20 August. — Să-l omor, cum? cum, când nici nu pot să-l ating? Cu otravă? Dar are să mi-o pună el mie, în apă. Și otrăvurile noastre pot avea vre un efect asupra corpului său imperceptibil? Nu... nu... fără îndoială. Atunci?

21 August. — Am chemat un fierar din Rouen, și i-am poruncit, să facă pentru odaia mea obloane de fer, cum au, la Paris, casele cu ferestrele apropiate de trotuar. Fierarul sa mi mai facă și-o ușe tot așa. M'am arătat ca un fricos; dar ce-mi pasă!

10 Septembrie. — Rouen, hotelul Continental. S'a făcut, s'a făcut, dar o fi murit? Mi-e sufletul tare turburat de ce-am văzut.

Eu chiar, după ce fierarul pusese oblonul și ușa de fier, am lăsat casa toată deschisă, până la prânz, deși începuse să se facă frig.

Deodată, am simțit ce era acolo și-o bucurie m'a prins o bucurie nebună. M'am ridicat încet și m'am plimbat la dreaptă, la stânga, ca să nu bănuiesc nimic. Apoi mi-am scos ghetele, și mi-am pus păpușii cu nepăsare. Apoi am tras oblonul de fier, și m'am îndreptat cu pași domoli spre ușe, pe care am închis-o de două ori. Intorcându-mă apoi la ferești, am ținut-o cu un lacăt, și cheia lui am pus-o în buzunar.

Deodată, am priceput că el imi da ocol mereu, că îi era și lui acum frică, și că imi porunceau să-i deschid. M'am făcut că primesc. Și n'am cedat de fel, ci, dându-mă după ușe, după ce o deschisese puțin, atât cât să pot trece, l-am închis. Cum sunt eu foarte înalt, capul mi-atingese pragul casei de sus, când am eșit. Eram sigur că nu putuse să scape, și că l'am închis pe el singur pe el singur! Ce bucurie! Nu mai putea scăpa! Atunci m'am scoborât, alergând. Mi-am adus în salonul meu, care se află tocmai sub odaia cu pricina, două lămpi, și tot petrolul lor l-am vărsat pe jos, pe mobile, pretutindeni. Am dat foc și am eșit repede, după ce am închis bine, de două ori, ușa pe unde se intră în casă.

Și m'am ascuns în fundul grădinei, într'o tufă de laur. Cum trecea vremea de greu! ce greu trecea! totul părea negru, tăcut, nemișcat; nici o bătaie de vânt, nici o stea, munți de nori, ce nu se vedeau de loc, dar care se simțeau, căci apăsau sufletul, atât de grei, atât de grei!

Imi priveam casa și așteptam. Ce greu trecea timpul. Imi venise gândul că focul se va fi stins singur, sau că el îl va fi stins, când una din ferestrele de jos ale casei plesni, palmuită de foc, și o flacără, o flacără mare, roșie și galbenă, lungă, domoală, mângăioasă se urcă dealungul pe zidul alb și-l sărută până la acoperiș. O lucire alergă prin arbori, printre ramuri, printre frunze, și un fior, un fior de frică deasemenea! Pasărilor se treziră; un câine urlă; mi-se păru că se crepă de ziuă! Încă două ferestre plesniră, și văzui că toată partea de jos a casei mele nu mai era decât un jăratec infricoșetor. Dar un strigăt, un țipăt oribil, ascuțit, sfâșietor, un țipăt de femeie trecu prin noapte, și două mansarde se

deschiseră! Imi uitasem servitorii! Le văzui fețele înăbușite, brațele agitându-se!...

Atunci, perdut de groază, am început să alerg către oraș urlând: „Ajutor! ajutor! foc! foc!“ Întâlnii oameni, cari tocmai veneau în ajutor, și m'am întors cu ei, ca să văd!

Casa nu mai era, acum, de cât un jar grozav și măreț, un rug monstruos, luminând tot pământul, un jăratec pe care ardeau oameni și unde ardea și El, El, prizonierul meu. Noua făptură, noul stăpân, Horlă!

Deodată, acoperișul întreg se prăbuși între ziduri, și un vulcan de flăcări țisni până în ceruri. Prin toate ferestrele deschise înspre cuptor, vedeam pivnița de foc, și mă gândeam că El era acolo, în cuptor, mort...

— Mort? Se poate... corpul său?... Trupul său, pe care îl străbătea lumina, nu era el indistinguibil. Focul e un mijloc de-a distruge un om, dar el e însuși un mijloc de distrugerea oamenilor.

Dar dacă nu e mort?... poate numai vremea e stăpână pe Făptura nevăzută și neînvinșă. De ce ar mai avea trupul străveziu, de necunoscut, trup de spirit numai, dacă ar trebui să se teamă și El, de toate, de răni, de schilodiri, de o peire timpurie?

Peire timpurie? toată spaima omenească de aici pornește! După om — Horlă. — După cel care poate muri dintr'o zi într'alta, în ori care ceas, în ori care minut, ucis de ori care dintre accidente, a sosit pe pământ acela care nu trebuie să moară, de cât la ziua lui, la ceasul, la minuta hotărâtă.

Nu... nu... fără nici o îndoială, nu e mort... Atunci... atunci... e nevoie pe mine să mă omor!...

ECONOMIE.

Muștele de Hessa.

Ministerul r. u. de agricultură spre a preîntîmpina pagubele incalculabile, pe cari le aduc așa-numitele muște de Hessa (*Lecidomya destructor*), ni-a pus la dispoziție următoarele orândueli, întemeiate pe experiențele câștigate în Statele unite (America) din prilejul secerișului și anume:

În hotarul acelei comune sau oraș, în care în anul trecut sau în cel de față, s'au arătat în măsură mai mare stricăciunile pricinuite de muștele de Hessa, sunt a se face așa zisele sămănături înșelătoare. Aceste sămănături se fac așa, că sămânăm pe la sfârșitul lui August sau la începutul lui Septembrie, în câteva brezde din fiecare tablă, sămânță de grâu de toamnă sau de seară de calitate cea mai slabă.

Scopul e, ca muștele de Hessa, să-și depună în aceste brezde ouăle.

Acestea sămănături înșelătoare la semănatul obicinuit, dar mai târziu înainte de începerea iernii, se ară cât se poate de adânc având deosebită grijă, ca acestea în întreagă lungimea lor să ajungă sub pământ, ca astfel în primăvară roiul muștelor să nu poată ieși la suprafață. E bine ca sămănăturile înșelătoare să se apese cu tăvălugul.

Organele statului au primit ordin strict să supravegheze executarea orânduilor de sus, încât pentru teritoriile, în cari s'ar fi ivit muștele de Hessa.

Atragem atențiunea economilor noștri asupra acestor orândueli.

Sibiu 7 August 1909.

Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu.

Pant. Lucașa
prezid.

Victor Tordășianu
secretar.

O călătorie la polul nord cu balonul. Două vase norveghiane au sosit la Hammerfest din Spitzberg, aducând știrea că Welmann care voia să meargă la polul nord a făcut o ascensiune Dumineca trecută, dar că după o cursă de 32 mile, a trebuit să se coboare, deoarece burdufurile cari conțineau merindele se sparseră.

Este puțin probabil ca Welmann să mai încerce anul acesta să întreprindă călătoria sa cu balonul la pol.

ȘTIRI.

Scandal cu ocazia zilei Sf. Ștefan. Din Budapesta se anunță: În timpul serviciului divin ce s'a celebrat Vineri în biserica Mátyás cu ocaziunea serbării zilei Sf. Ștefan, mai mulți tineri kossuthiști au protestat contra imnului „Gott erhalte“, provocând un enorm scandal. Kossuthiștii au intonat cântecul lui Kossuth.

„Națiunea cavalerescă“ și-a dovedit și cu prilejul acesta... tradiționalul dinasticism.

Hotărârea definitivă asupra congresului studenților români. Membrii comitetelor studențești din București și Iași întruniți în ședința dela 5 August st. v. a. c. în aula universității din Iași spre a se consfătuși asupra locului și datei definitive a ținerii congresului, au hotărât următoarele:

Congresul studenților români de pretutindeni se va ține irevocabil la Iași în zilele de 6, 7, 8 și 9 Septembrie st. v. anul curent.

Inscrierile de participare se vor face de acum înainte numai la Iași pe adresa „Comitetului pentru organizarea congresului studențesc, Universitatea Iași“, până la data de 25 August st. v.

Programul și cărțile de legitimație, în puterea cărora se va beneficia de reducerea de 75%, pe căile ferate române, se vor trimite pe măsura înscrierilor ce se vor face, înscrieri cari vor trebui să fie însoțite de taxa de 2 lei.

Primirea congresiștilor în gara Iași, e pregătită pentru seara de 5 Sept. st. v.

Arestarea unui iconoclastu. Pe când se celebra serviciul divin în catedrala Sf. Ștefan din Viena, în ziua de 18 August, lucrătorul Georg Winkelmann a aruncat cu o piatră în icoana Maicei Domnului dela altarul principal.

Preotul a suspendat imediat serviciul divin. Credincioșii s'au năpustit asupra atentatorului, care numai cu greu a putut scăpa de linșare.

Lucrătorul a declarat, că a comis acest act din disperare, deoarece era absolut lipsit de mijloace.

Incercitudinea unui căpitan rus. „Berliner Tageblatt“ află următoarele din Petersburg:

Cu prilejul recepțiunii celor cinci vapoare comandate la șantierul Sthithau din Danzig pentru flota voluntară rusă, căpitanul Skalkes, care fusese însărcinat cu recepția, a propus direcției șantierului, să facă recepția inventarului vapoarelor în favoarea societății dacă i se va da în schimb un comision de 40 la sută. Directorul a refuzat să primească această ofertă și a reclamat contra căpitanului.

Președintele flotei voluntare ruse a plecat la Danzig, spre a ancheta cazul.

Sinaia în Sibiu. Cunoscuta panoramă universală (promenada Bretter) a dlui I Barbu prepară publicului românesc din Sibiu o surpriză plăcută: începând cu ziua de Duminecă aduce o serie de 50 de tablouri, reprezentând vederi din Sinaia și jur: frumsetile pitorești ale văii Prahovei, castelul Peleş, Pelisor și toate frumsetile cari încântă pe vizitatorii cari cercetează acel ținut poetic.

Recomandăm cititorilor noștri să nu întreprindă a vizita panorama aceasta în cursul acestei săptămâni.

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.
Red. responsabil: DEMETRU MARCU.